

Jákup Lindenskov skivar:

Sama ráðgevara sum Pinochet?

Í tveimum fylgjandi Dagblöðum, nr. 72 og 73, verður lagt út við eini »nýggjari leið« við tí endamáli at burturbeina tær sosialu löggávar, sum í dag liggja til grund fyri almannaveitingum í flestu demokratisku londunum, har tær eftir Dagblaðsins meting virka sum ein vána skipan, tí javnaðarmenn eru pápar at hesum sosialu löggávu.

Greinirnar skulu eittast at víðgera eina nýggja leið, sum amerikanski búskaparfrøðingurin Milton Friedman skal hava vist á.

Fyrst er at siga, at greinin er av tí vanliga anti-javnaðar slagnum, har høvið verður brúkt til at skjóta setningar inn um teir ræðuliga javnaðarmenn ella sosialistar, sum hava oyðilagt samfeløgini við sosialu lógum sínum; helst man tað vera tað, at fátækrademi er ókent í javnaðarstýrdum londum, sum níður.

Niðurstøða Fólkafløksmálgagnsins er sjálvsagt, at javnaðarflokkar einans kunnu »liva uppá« at sosialu útreiðslurnar eru stórar og tí má vælferð vera tað ringasta fyri javnaðarflokkinn.

Óg tá vit hava lisið hetta og annað av somu skuffu av anti-javnaðar propagandu fólkafløksins, ja, so kann lesarin sjálvur døma um virðið av innihaldinum.

Men aftur til Friedman. Tað verður sagt í Dagblaðnum, at Milton Friedman hevur fingið Nobel virðislonina fyri sitt búskaparfrøðisliga arbeiði, men einki verður sagt um hvussu mótmælini móti virðislonini.

Sami Friedman er kendur fyri at vera stokkkon-servativur økonomur, sum nýtir hvørt høvi til at forsvara ta hugsan, sum sigur, at tað privata skal skalta og valta sum tí lystir.

Milton Friedman er maður, sum drápsmanna-stýrið hjá Pinochet í Chile hevur kosið sær sum ráðgeva og skal so eisini verða brúktur til at berjast feroysku javnaðarstýrsluna eftir bestu breckmanns-uppskrift. Har sum Friedman er ráðgevari — í Chile — hoyrir manndráp til dagsins ordan, flýggjan í útlegd, 10% av fólkinum rýmt av landinum fyri ikki at verða sundurmorað ella pínd, arbeiðsloysi yvir allt mót og neyð valdar, so tað

stendur eftir, eingin sosiallökkáva, vøruprisirnir vuku við eitt við 500%.

Vit fáa eisini at vita frá Ola, at Friedman hevur skotið upp, at vit istaðin fyri eina javnaðar-sosiallökkávu eiga at hava eina sonevnda negativa skattaskipan, sum ikki kostar samfelagnum nakað.

Heldur skuldi fólkafløksmálgagnid fortalt um amerikanska samfelagið, sum er so háttad, at tú onga aðrastaðni í heiminum finnur so stórt glopp millum rik og fátæk, heimsins glæstur og heimsins størsta vesalademi.

Tað, at amerikumen hava eina »flokta« sosiala skipan, kann neyvan kastast javnaðarmonnum fyri. Men harfyri fara javnaðarmenn ikki at mæla til at oyðileggja tær óiva góðu skipanir, sum finnst sumstaðir í USA.

Tað er heldur ikki í Italiu ella í Frankaríki, at javnaðarmenn hava havt ta stóru ávirkan. Hóast tað er í hesum londum, at órættvisi skal vera so stórt í sosialum veitingum, so ívast vit ongantið í tí, at tær frægu skipanir, sum har finnst, eru i-kommar av javnaðarhugsandi fólki. Í Italiu eru tað teir kristiligu demokratarnir, ið rátt hava fyri borgum í mannaminni — og tað er har kommunistaflokkurin er so stórur sum í ongum øðrum vesturopeiskum landi, og tað er har kommunistar samvinna við teir kristiligu i týðandi politiskum spurningum, men javnaðarmenn hava tíverri ikki havt ta stóru ávirkanina á skipanirnar har.

Tað er ikki so torført at finna útav, at okkara löggáva er millum tær bestu, tá talan er um at hjálpa, har trongdin og neyðin er.

Óg skulu vit tala um negativa skattaskipan, ja, finna vit hana so ikki í okkara fráluku sosiallökkávu!

Tað er ein loddrett lygn, tá tað verður skrivað í Dagblaðnum, at »tað er meira umráðandi, hvør umsøjarin eftir sosialhjálp er, enn um viðkomandi er sjúkur ella fátækur. Tey sum ikki hoyra til ávísan ból, fáa tí ofta einki.«

Óg víðari skrivur málgagn fólkafløksins:

»Størsta brekið við núverandi almannaskipanum er, at tær eru ikki

»selektivara«, t.v.s. at tær ikki gera mun á, hvør treingir og hvør ikki treingir.«

Er tað vissuliga so, at Fólkafløkkurin hevur sett sær fyrst sum eitt av størstum sínum at avtaka okkara sosialu löggávu? »Tað verður stórarbeiði av at umleggja so fullkomuliga okkara almannaskipan. Men vit hava ikki ráð til hennara, hvørki tann, sum letur, ella tann, sum fær.

Báðir partar skulu jú lata í skatti, tað almenna skipanin kostar.« Jú hetta tosið er fyrr hoyrt frá sama stað.

Óg Dagblaðið heldur fram:

»Sosialistarnir eru fyrst og fremst bangnir fyri at missa atkvøður, og versti figgindi sosialismunar er jú vælferð og lukka hjá flest mögulum.«

Ein má spyrja, eru allar skrúvurnar leysar í hasum forskrúvaða-Dagblaðs-penninum?

Tað tykir framvegis at vera ein sera beiskur biti fyri Fólkafløkkinn, at tað eydnaðist Javnaðarflokkinum at fáa eina sosiala löggávu, sum munar, har trongdin er til hjálp.

Javnaðarflokkurin hevur í stevnskrá síni sum fremsta mál at tryggja í búgving landsins góð lívkor, m.a. við at halda samfelagið í so góðum standi, at arbeiði er fyri allar hendur, at øllum teimum, sum berst frá at luttaka í arbeiðslívinum, verður vissad daglig úrkoma.

Tað er gjørt m.a. við, at javnaðarmenn hava verið við til at fremja löggávu í Føroyum, sum hava stuðlað virksema á sjógv og landi, og har neyðugt hevur verið, gjørt peningailugur, veitt studning og veðhald fyri at halda samfelagshjólunum í góðum standi. Betri sosiala löggæving finna vit neyvan aðrastaðni.

Vit finga Lønjaningargrunnin, minstulønina, prísstundning o.a. skipanir, sum hava gjørt, at høvudsavinnar og vinnur okkara mala væl, at hvør hevur úrkomu til hvønn tíma.

Alt hetta hevur skapt okkara vælferð. Ein vælferð, sum neyvan var ke.min so væl áleiðis, uttan um javnaðarflokkinn. Eitt mál javnaðarfloksins er at fremja vælferð, eisini hjá tí minni menta.

Hvussu bangnir javnaðarmenn ella sosialistar eru fyrst at missa atkvøður veit eg ikki, tað man vera misjávnt, men at versti figgindi sosialismunar skal vera vælferð og lukka hjá flestum er so burturvið — og kann bara vera sagt av einum púra garvillum fólkafløksfanatikara sum t.d. Ola Breckmann.

Men, men. Sporene skremmer.

Nú fólkafløkkurin fer at aliera seg við ráðgevarum sum Pinochets bómanna-veldið í Chile brúkar, er sanniliga at øtast.

Jacob Lindenskov

bókarummæli

Klænkibókin

Oluva Skaale og Marius Johannesen
Klænkibókin
Bókafølagið
Gronalið 1977
Smámyndir Jóna Johannesen
59 síður
Kostnaður 25 kr.

Nýggj bók er komin í bókabúðirnar. Bókin nevnt Klænkibókin, og er skrivað av Mariusi Johannesen og Oluvu Skaale.

Vit vænta okkum av tílíkari bók, at hon ikki er villileiðandi, og at vit her finna ein vælgjøgnum-hugsan og gjøgnum-roknaðan kostplan.

Um feitt verður skrivað, at tær mettaðu feittsýrurnar hækka kolesterolmongdina í blóðinum, meðan tær ómettaðu ikki gera tað. Hvi ikki heldur siga, at tær fleiðmettaðu feittsýrurnar lækka kolesterolmongdina í blóðinum, og at línolýsran, ið er fleiðmettað, er livsneyðug.

Víðari stendur, at feroyskur matur er ódyrari enn grønmæti. Hetta er ikki heilt beint, uttan so, at ein sjálvur kann forvinna sær henda mat. Vit koma heldur ikki uttanum, at grønmæti er neyðugur partur av tí dagliga matinum, og at tað altið hevur verið tað.

Kostplanurin inniheldur einki sukur, og tí kunnu sukurjúk órødd nýta hann. Hetta eru villandi

upplýsingar, ið kunnu fáa álvarsligar fylgjur fyri tann sukurjúka, tí ikki bert sukri skal hann ansa sær fyri, men fyri kolhydrati yvirhøvur, eisini stivilsli.

Nevnt verður, at A vitamin er í nýmjólk. Hvi ikki heldur siga, at øgrynna av A vitamin er í fiskalivur og í spiki.

Smartir sølumen hava tjent hópin av pengum uppá propaganduna um E vitamin sum fertilitetsvitamin, men E vitamin hevur heilt aðrar funktiónir í kroppinum, og tað mótvirkar heldur ikki fosturmissi.

Heldur enn at nevna Beri Beri og Pernisios anæmi, óvanligar trotsjúkur her, sum B vitamintrot-eyðkenni, er vert at nevna, at B vitamintrot yvirhøvur gevur órdan í nervalagið og hetta er ikki óvanligt fyribrigdi við illa umhugsaðum klænkidiætum. Annars kann sigast, at onnur B vitamin enn B1-, B2-, og B12 vitamin eru. B vitaminini eru ikki minni enn 12 í tali og øll eru livsneyðug.

Tað er skeivt at nevna spinat sum kalsiumkelda. Spinat inniheldur oxalsýru og verður tí vanliga nevnt kalsiumtjóvur. Annað er, at um kalsiumklorid verður sett til spinat, tá kann tað kanska nevntast kalsiumkelda.

Konufólk í barnburðarárum (14–45 ár) skulu hvønn dag hava 18 mg. av

jarni, mannfólk skulu hava 10 mg. av jarni. Í bókin stendur vanliga kravið fyri øll av vera 15 mg.

Hugaligt er at lesa um hvussu kaloriurkravið verður útroknað, men betur hevði verið, um vit eisini finga at vita, hvaðani hesi töl eru tikin. 14 daga kostplanurin lukar ikki treytirnar fyri allan sukurjúkudæti. Her er ov nógv av kolhydrati m.a.

670–700 kaloriur um dagin er í minna lagi, eisini til ein klænkidiæt. 800 kaloriur eigur heldur at vera minstamarkið. Vit fáa, við so lágum kaloriur-innihaldi, ikki vart okkara krav til hini føðsluevni.

Við tað, at vektin ikki allastaðni er uppgivin t.d. við marmelátu og við kjöti, er heldur ikki lætt at brúka henda kostplan.

Tann parturin, ið inniheldur uppskriftirnar virkar lokkandi, men eisini her eru villur. Stivilsli og husblass verða blandað saman, sum um hetta var sama evni, men so er ikki. Stivilsli er kolhydrat (eplamjøl) og er sostatt kaloriuveitandi. 1 g. = 4 kaloriur, meðan husblass er protein og husblass er ikki orkuveitandi.

Ókkum vantar í stórum feroyskan lesnað um tað húsliga eikið, m.a. um kostarhaldið. Men, tá ið hesin lesnaður verður villileiðandi, er kanska betur enn eina tíð at brúka tann danska.